

Foto 1. Met de aanleg van poelen kunnen levensomstandigheden voor bedreigde amfibieën aanzienlijk verbeterd worden. Maar ook andere bedreigde soorten, zoals bepaalde libellen, kunnen hier baat van hebben (foto: W. Hoogendoorn / Provincie Utrecht).

Ron Beenen, Jacob van der Weele, Riëtte Iken & Johan Cronau

Uitvoering soortenbeleid door de provincies: regionaal maatwerk

De provincies dragen al geruime tijd zorg voor de uitvoering van maatregelen om bedreigde soorten duurzaam te behouden. Dit artikel beschrijft de provinciale rol in dit soortenbeleid en de samenwerking daarin met een groot aantal partijen. Tevens wordt aangegeven hoe de provincies omgaan met de zogenaamde 'leefgebiedenbenadering'. Uit een drietal voorbeelden blijkt dat een samenhangende aanpak van soortgerichte maatregelen zoals ook voorgesteld in de leefgebiedenbenadering binnen provincies al langere tijd wordt gevolgd.

Provinciale natuurbeleidsplannen

In de provinciale natuurbeleidsplannen is sinds het begin van de jaren negentig aandacht gegeven aan het soortenbeleid. In het 'Beleidsplan natuur en landschap' van de provincie Utrecht (Provincie Utrecht, 1992) is bijvoorbeeld een voorlopige lijst met planten- en diersoorten opgenomen waarvoor maatregelen gestimuleerd worden door middel van projectsubsidies. In deze provincie volgden uitwerkingen in de Werkdocumenten Soortenbeleid Fauna (Beenen, 1998) en Werkdocument Soortenbeleid Flora (Beenen et al., 2002). In de provincie Zeeland verscheen in 2001 de Nota Soortenbeleid (Provincie Zeeland, 2001) waarin een actieprogramma voor bedreigde soorten is opgenomen ingedeeld naar cultuurlandschap, krekken en moerassen, duinen en getijdgebieden. Dit actieprogramma bevat maatregelen voor de meest kwetsbare en bedreigde planten- en diersoorten in Zeeland, zoals Ruige anjer (*Dianthus armeria*), Noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) en Boomkikker (*Hyla arborea*).

Met behulp van middelen van het Rijk en aangevuld met eigen middelen hebben de provincies maatregelen voor bedreigde soorten gerealiseerd of laten realiseren. De soortenbeschermende organisaties hebben vanaf het begin geparticipeerd in de voorbereiding en uitvoering. Aanvankelijk overlegden rijk, provincies en het Platform Soortenbeschermende Organisaties in de 'Klankbordgroep soortenbeleid' over de voortgang bij het soortenbeleid. Om de voortgang te kunnen beoordelen en planmatig invulling te geven aan de uitvoering van het soortenbeleid zijn de doelstellingen helder geformuleerd in het 'Meerjarenprogramma Uitvoering Soortenbeleid 2000-2004' (Ministerie LNV et al., 2000). In het Meerjarenprogramma 2000-2004 werd al een aanzet gegeven om zo veel mogelijk soortbeschermingsplannen per leefgebied op te stellen. Overigens werd al eerder in de soortbeschermingsplannen voor muurplanten (Werkgroep bedreigde muurplanten, 1988) en voor akkerplanten (Bakker & van der Berg, 1997; ook Van den Dool, dit nummer) een gezamenlijke aan-

pak van maatregelen voor alle bedreigde plantensoorten uit het betreffende biotoop voorgesteld.

In de planperiode is door de provincies veel werk verzet om bedreigde soorten duurzaam te behouden. Daarbij zijn onder andere kleinschalige maatregelen mogelijk gemaakt, zoals de aanleg van een enkele poel (foto 1). Maar ook provinciegrens-overschrijdende projecten, zoals de maatregelen die de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht in 2003 in het Groene Hart uitvoerden als onderdeel van het Soortbeschermingsplan Groene glazenmaker. Hierbij werd onder andere samengewerkt met Landschapsbeheer Zuid-Holland en Landschapsbeheer Utrecht om moerasstroken te realiseren in het agrarisch gebied ten behoeve van de

Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) (foto 2). Dit project is in de provincie Utrecht later uitgebreid om het ook succesvol te maken voor andere moerassoorten (kader 1).

Leefgebiedenbenadering

Alle inspanningen van veel partijen ten spijt, gaan de aantallen van bedreigde soorten achteruit en neemt hun verspreidingsgebied verder af. In januari 2001 vraagt de Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij aan de Raad voor het Landelijk Gebied om advies over het soortenbeleid. Het advies volgt een jaar later en bevat aanbevelingen voor een betere visie, een radicaal andere uitvoering en een effectievere inzet van instrumenten (Raad voor het Landelijk Gebied, 2002). De minister van LNV zet vervolgens een

Task Force Impuls Soortenbeleid in om de implementatie van het advies te bekijken. De Task Force introduceert de term 'leefgebiedenbenadering' waarbij voorzien wordt om voor afzonderlijke leefgebieden de maatregelen voor bedreigde soorten te bundelen. In 2007 is er met deze leefgebiedenbenadering ervaring opgedaan in diverse projecten in het land.

Met het inwerking treden van de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG, 2007) spelen de provincies een actievere en meer centrale rol in het actieve soortenbeleid. De provincies beschikken daarbij over het aan de WILG gekoppelde Investeringsbudget Landelijk Gebied. In het voorjaar van 2008 zullen de provincies de wijze waarop zij de leefgebiedenbenadering zullen uitvoeren nader invullen waarbij een gedifferentieerde aanpak mogelijk is. Immers, in de diverse provincies zijn niet alleen de leefgebieden verschillend, maar ook zijn de kansen om maatregelen gerealiseerd te krijgen en de betrokken partijen niet gelijk. Bij de provinciale uitwerking kan gebruik worden gemaakt van de resultaten van drie pilot projecten in het kader van de leefgebiedenbenadering: Provincie Flevoland heeft aan de hand van onderzoek naar de Rugstreeppad een groot aantal partijen weten te mobiliseren (van de Water & Zolinger, dit nummer). In Limburg richt de pilot Heuvelland zich ook op het betrekken van actoren in het soortenbeleid. Daar-

Foto 2. Groene glazenmaker (*Aeshna viridis*), ei-afzettend vrouwtje (foto: Theo de Jong / Provincie Utrecht).

Kader 1. Leefgebied moerassen

Diverse soorten van moerasbiotopen worden bedreigd. In de provincie Utrecht zijn dat bijvoorbeeld Rietorchis (*Dactylorhiza majalis praetermissa*), Waterdrieblad (*Menyanthes trifoliata*), Purperreiger (*Ardea purpurea*) en Noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*). Voor deze soorten lijkt een gezamenlijke aanpak zinvol, vooral bij de ontwikkeling van moerassen in nieuwe natuurgebieden (de Bruijn & van Beusekom, dit nummer). In het Utrechtse soortbeschermingsplan voor Purperreiger en Woudaapje (*Ixobrychus minutus*) zijn inrichtingsschetsen gegeven voor de realisatie van geschikte en voldoende ruime moerassen voor deze vogelsoorten. Naast de aanleg van nieuwe moerassen kunnen echter ook kleinschalige maatregelen in het agrarisch gebied bijdragen aan het verbeteren van de levensomstandigheden voor bedreigde moerassoorten. In 2004 is op initiatief van Vogelbescherming Nederland en de provincie Utrecht gestart met het stimuleren van maatregelen om moerasstroken in het agrarisch gebied te realiseren. De goede contacten die Landschapsbeheer Utrecht (tegenwoordig Landschap Erfgoed Utrecht) heeft met grondgebruikers is gebruikt om agrariërs te informeren over de mogelijkheden. Er bleek voldoende animo om het project op te zetten. Inmiddels zijn op diverse plaatsen moerasstroken aangelegd die beschutting geven aan foeragerende Purperreigers die tevens kunnen functioneren als stapstenen voor kleine zoogdieren, zoals Noordse woelmuis. Voor Groene glazenmakers (*Aeshna viridis*) zijn deze moerasvegetaties schuilplaatsen om beschutting te vinden tijdens slechte weersomstandigheden of om te benutten als rustplek. De coördinatie van de uitvoering van deze maatregelen ligt bij Landschap Erfgoed Utrecht. Het doel is om een netwerk van geschikte plekken in het agrarisch gebied te verkrijgen die voor zoveel mogelijk bedreigde moerassoorten levensmogelijkheden bieden. Op deze wijze wordt in de provincie Utrecht al gedurende enkele jaren uitvoering gegeven aan gecombineerde maatregelen voor soorten van het leefgebied moeras. Leefgebiedenbenadering 'avant la lettre' dus.

Foto 3. Luchtfoto van Robberts Water, gelegen in de nabijheid van Walibi Flevo bij Biddinghuizen.

Foto 3 en 4. Twee voorbeelden van de waterpartijen die in het kader van het project 'Waternetwerken in de Oostrand' tot stand zijn gekomen (foto's: van Werven bv).

Foto 4. Luchtfoto van de Gelderse Slenk bij Zeewolde.

Kader 2. Waternetwerken in de Oostrand

In Flevoland wordt al sinds 2004 in samenwerking met een groot aantal partijen, waaronder Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Vogelbescherming en De Vlinderstichting, uitvoering gegeven aan het project 'Waternetwerken in de Oostrand' (foto 3 & 4). Dit project behelst de realisatie van leefgebied voor diverse soorten van moeras en kustzone door de aanleg van beken en waterpartijen op een groot aantal locaties in de natuurgebieden in de oostrand van Flevoland in aansluiting op de Randmeren. Daar liggen door de aanwezigheid van hoogkwalitatief kwelwater en de specifieke ondergrond grote potenties voor

internationaal bedreigde soorten van de leefgebieden moeras en kustzone.

Lange tijd bestond de wens om de aanwezige potenties voor natuur en recreatie beter te benutten door de buitendijkse natuur van de Randmeren te betrekken bij de binnendijkse natuur van de Oostrandbossen. In het Omgevingsplan 2006 (Provincie Flevoland, 2006) is dit idee omgezet in beleid gericht op het verder ontwikkelen van binnendijkse natuur in aansluiting op die van de Randmeren, zodat door de combinatie van onder meer de IJsselmonding en de Randmeren een aanzienlijk robuuster leefgebied zal ontstaan voor een groot aantal watergebonden soorten. Ander belangrijk uitgangspunt is de rol die de Flevolandse natuurgebieden zo vervullen als belangrijke verbinding tussen de waterrijke gebieden in Utrecht, Overijssel en Zuidwest Friesland. Juist die systeemgerichte benadering is hierbij essentieel: soorten gebruiken namelijk verschillende gebieden om te rusten, broeden en foerageren en zijn daarmee niet afhankelijk van één specifiek gebied maar van een combinatie van gebieden.

De grote kracht van het project is de bottom-up benadering: concrete resultaten worden behaald zonder uitvoerige besluitvormingstrajecten en uitvoering in het veld vindt vaak plaats zonder bestektekening. Door de brede opzet van de projecten en het natuurinclusief ontwerpen

ontstaat niet alleen meer ruimte voor soorten en leefgebieden maar ook voor wonen, werken en recreëren. De vele enthousiaste reacties die dit oplevert maakt dat de animo voor deelname groot is.

De resultaten zijn overweldigend, en niet alleen door het voorkomen van steeds meer (voor Flevoland 'nieuwe') soorten. Zo zijn vorig jaar in het Harderbroek territoria van Woudaapje (*Ixobrychus minutus*), Klein waterhoen (*Porzana parva*) en Kleinst waterhoen (*Porzana pusilla*) vastgesteld en zijn in oostelijk Flevoland 31 soorten libellen waargenomen, voor deze provincie een ongekend aantal. Ook wordt binnen provincie, gemeenten, waterschap, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten vanuit ieders eigen doelstelling een cultuuromslag waargenomen om de polderbossen om te vormen naar volwaardige natuurgebieden met hoge waarden voor mens en dier.

naast is er een project laagveenmoerassen uitgevoerd die de kansen van een geïntegreerde aanpak vanuit een ecologische invalshoek benadert.

In het najaar van 2008 zullen alle provinciale voorstellen worden vastgelegd in het nieuwe afsprakenkader tussen Rijk en provincies tot aan 2013. De leefgebiedenbenadering treedt daarmee definitief in werking.

Drie sporen leefgebiedenbenadering

De drie sporen waarop de leefgebiedenbenadering berust, Ruimtelijke Ontwikkeling, Natuurgebieden en Soortenprogramma's, bieden elk de mogelijkheid voor provincies om derde partijen actiever te betrekken bij het soortenbeleid. Aan de hand van de verschillende sporen worden enkele van de mogelijkheden belicht.

Spoor 1. Ruimtelijke ontwikkeling

Dit spoor is vooral bedoeld voor gebieden waar natuur niet de hoofdfunctie is, maar een nevenfunctie vervult. Er zijn voorbeelden genoeg van ruimtelijke ontwikkelingen waarbij beschermde soorten in het nauw (dreigen te) komen. Doordat in veel gevallen het soortenbelang pas in een laat stadium van de planvorming in beeld komt, biedt alleen de compensatieverplichting uit de Flora- en faunawet soelaas voor soorten.

In de leefgebiedenbenadering zal compensatie een actieve bijdrage gaan leveren aan soortbescherming. Compensatie zal dan, ondersteunend aan bestaande natuurnetwerken, bijdragen aan het instandhouden en uitbreiden van een kwalitatief hoogwaardig leefgebied van bedreigde soorten.

Foto 5. Vervellend exemplaar van de Muurhagedis (*Podarcis muralis*) uit de Maastrichtse populatie. Nieuw leefgebied voor deze soort is door middel van maatwerk te combineren met ruimtelijke ontwikkelingen (foto: J. van der Weele/ Provincie Limburg).

Ook bij 'rood-voor-groen'-projecten of andere ruimtelijke projecten zullen provincies er naar streven om de groene component zo in te richten dat bedreigde soorten er ook daadwerkelijk duurzaam kunnen leven. Door initiërende partijen in een vroeg stadium bewust te maken van het voorkomen van bedreigde soorten kan in de verdere planvorming beter rekening worden gehouden met het instandhouden of verbeteren van leefgebieden van deze soorten. De provincie Flevoland heeft deze aanpak verwerkt als 'natuurinclusief ontwerpen' in haar Omgevingsplan 2006 (Provincie Flevoland, 2006) (kader 2). Een gebiedsgerichte manier van werken, waarbij de gebiedsbureaus van de provincies al in een vroeg stadium in contact staan met initiatiefnemers zoals projectontwikkelaars, gemeenten en waterschappen, biedt daarbij voordelen. Het biedt provincies de kans om ook de regie op de soortenbescherming in de ruimtelijke planvorming te voeren. De gebiedsbureaus kunnen terugvallen op de kennis over de verspreiding van en kansen voor de beschermde soorten. Een voorbeeld hiervan uit Limburg is het rapport 'Van Aard-

beivlinder tot Zandhagedis' waarbij voor de reconstructiegebieden van Noord- en Midden-Limburg een bijna gebiedsdekkende set aan maatregelen is geformuleerd welke door initiatiefnemers kunnen worden uitgevoerd (Dienst Landelijk Gebied, 2007).

Het wordt voor de initiatiefnemers natuurlijk aantrekkelijker als er ook iets tegenover staat. Een tegemoetkoming in de vorm van kennis, facilitering of wellicht een snellere procedure voor de realisatie van enkele maatregelen kan voor initiatiefnemers het smeermiddel vormen voor een meer soortvriendelijke ruimtelijke planvorming. Het uiteindelijke doel is een vorm van bewustwording onder partijen te creëren en te zorgen voor een minder sterke scheiding tussen strikt beschermde natuurgebieden en het zogenaamde 'witte' gebied. In Noord-Brabant wordt voor deze bewustwording aansluiting gezocht bij de brede biodiversiteitsaanpak van 'Countdown 2010'. Dit initiatief van de IUCN vraagt aandacht en steun voor activiteiten die opvolging geven aan de EU-doelstelling om de teruggang van de biodiversiteit in 2010 tot stilstand te brengen.

Spoor 2. Natuurgebied

In deze gebieden heeft natuur de hoofdfunctie. Veel van de gebieden (Natura 2000 gebieden, de Ecologische Hoofdstructuur, nieuwe natuur of herinrichtingsprojecten) genieten al een bepaalde vorm van bescherming via de Natuurbeschermingswet. Voor het beheer van natuurgebieden wordt door Staatsbosbeheer direct met het rijk afspraken gemaakt. Voor de andere natuurbeheerders zoals Natuurmonumenten biedt het Programma Beheer mogelijkheden waarbij wordt gestuurd op realisatie en behoud van natuurwaarden. Probleem is echter dat lang niet alle doelsoorten kunnen profiteren van de vaak strak voorgeschreven werkwijzen van de beheerpakketten. Het verspreidingsgebied of de vitaliteit van een populatie kunnen dan afnemen.

Kader 3. De Muurhagedis in Maastricht

Aan de Noordzijde van Maastricht bevindt zich al minimaal 30 jaar een kleine populatie Muurhagedissen (*Podarcis muralis*, foto 5) rondom de oude vestingwerken, de Hoge- en Lage Fronten. Na herstelwerkzaamheden in de jaren tachtig van de vorige eeuw in de Hoge Fronten is rekening gehouden met het leefgebied van deze hagedissen. Mede hierdoor heeft de populatie zich kunnen uitbreiden richting het nabijgelegen industriegebied en langs de niet meer in gebruik zijnde goederenspoorlijn richting het Belgische Lanaken. In 2005 is besloten tot de reactivering van deze spoorlijn, wat leidde tot een compensatieverplichting voor de Flora- en faunawet: langs de spoorlijn worden als compensatie stapelmuren als nieuw leefgebied voor de strikt beschermde Muurhagedis aangelegd.

Voor het aangrenzende industriegebied, waar deze hagedis ook voorkomt, is in de toekomst de aanleg van een nieuwe woonwijk voorzien. Gemeente en provincie staan positief tegenover een plan om bij de aanleg van deze wijk maatregelen te plannen in de woonwijk waarmee het leefgebied ook na de realisatie van de woonwijk leefgebied kan blijven van onder andere de Muurhagedis. Dit vergt van een beoogd projectontwikkelaar de nodige creativiteit. Door bijdragen vanuit de leefgebiedenbenadering kan een provincie een projectontwikkelaar actief sturen bij invulling van (nieuw) duurzaam leefgebied. Voldoende realisatie van nieuw leefgebied voor de ter plekke aanwezige soorten kan voor de initiatiefnemer gunstige effecten hebben bij de ontfeffingaanvraag in het kader van artikel 75 Flora- en faunawet.

De provincies krijgen in het kader van de ILG-afspraken de mogelijkheid om verbreding te zoeken in de instrumenten voor natuurbeheer. De bestaande beheerpakketten kunnen worden aangevuld met specifieke subsidiabele maatregelen. Ook kunnen er alternatieve beheerpakketten ontwikkeld worden voor leefgebieden van soorten die specifiek beheer vereisen, zoals een mantel-zoom pakket voor bosranden met soorten als Kleine ijsvogelvlinder (*Limenitis camilla*), Hazelmuis (*Muscardinus avellanarius*) of Boomkikker (*Hyla arborea*). Zulke beheerpakketten moeten wel passen binnen de catalogus groenblauwe diensten waarin op Rijksniveau maatregelen beschreven staan die gericht zijn op realisatie van de maatschappelijke wensen op terreinen als natuur, landschap, waterbeheer en recreatief medegebruik (Kernteam catalogus, 2007). De wettelijk verplichte maatregelen vallen daar niet onder.

Daarnaast bieden de beheerplannen van de Natura 2000-gebieden, die momenteel in voorbereiding zijn, goede mogelijkheden om maatregelen voor bedreigde soorten in te passen. Die soorten zijn immers kwaliteitsmeters voor de betreffende habitats.

Spoor 3. Habitat: leefgebieden van soorten

Dit spoor richt zich met name op de leefgebieden van soorten en vormde de afgelopen jaren de basis voor het actieve soortenbeleid. Aan de hand van diverse landelijke en provinciale soortbeschermingsplannen zijn tal van maatregelen geformuleerd voor behoud en herstel van de leefomgeving van beschermde soorten. Deze plannen blijven in de nieuwe leefgebiedenbenadering van groot belang, omdat voor de bescherming van veel soorten gerichte maatregelen vereist zijn. De provincies kunnen projecten die passen binnen de met het Rijk overeengekomen doelstellingen subsidiëren, bij voorkeur in gebieden waar zich ruimtelijke ontwikkelingen zullen voordoen (kader 3). Met dit geld kunnen in sommige gevallen extra middelen worden gegenereerd bij derden. Een mooi voorbeeld hiervan is een vismigratieproject in Drenthe waarbij de provinciale bijdrage aan soortgerichte maatregelen een stimulans was voor waterschappen, het ministerie van Defensie en andere partijen om ook bij te dragen. Een ander voorbeeld is de aanpak van het soortbeschermingsplan Boomkikker (Crombaghs & Lenders, 2001) in de Gelderse Achterhoek waar de provin-

cie buiten de EHS natuurontwikkelingshectares heeft aangekocht om kleine leefgebiedjes, de zogenaamde basisbiotopen, voor amfibieën te ontwikkelen. De aanleg van losse poelen en andere landschapselementen is mogelijk gemaakt door met name de inzet van provinciale middelen voor landschapsbeheer, waarbij gemeenten nadrukkelijk meefinancieren. Het provinciale soortengeld is vooral gebruikt voor planvorming en acquisitie. Deze taak is neergelegd bij Landschapsbeheer Gelderland, terwijl de provincie haar eigen onderzoeksbudget inzet om de ontwikkelingen van de Boomkikkerstand te monitoren.

Van Rijk naar provincies

In 2008 zullen de provincies de omschakeling maken van de klassieke vorm van soortbescherming naar de leefgebiedenbenadering. De centrale rol van de provincies is logisch, omdat ze meestal goed op de hoogte zijn van wat er op lokaal niveau speelt. Daar kunnen zij in het soortenbeleid gericht op inspringen. De focus per provincie zal verschillen, doordat per provincie de samenstelling van leefgebieden met de daaraan gekoppelde soorten verschilt. Vooral het stimuleren van de actieve inzet van gemeenten, waterschappen en het bedrijfsleven vormt een relatief nieuwe component en zal nog de nodige tijd en energie vergen.

Literatuur

Bakker, P. & A. van der Berg, 1997. Beschermingsplan akkerplanten. Rapport Directie Natuurbeheer nr. 43, Wageningen.

Beenen, R. (red.), 1998. Werkdocument soortenbeleid onderdeel fauna. Provincie Utrecht, Utrecht.

Beenen, R., E. van den Dool & W. Timmers, 2002. Werkdocument soortenbeleid onderdeel flora. Provincie Utrecht, Utrecht.

Crombaghs, B.H.J.M. & H.J.R. Lenders, 2001. Beschermingsplan boomkikker 2001-2005. Expertisecentrum LNV, Wageningen.

Dienst Landelijk Gebied, 2007. Van Aardbeivlinder tot Zandhagedis - Actieplan bedreigde soorten Reconstructiegebied Noord- en Midden-Limburg. Gebiedenrapport Ons WCL. In opdracht van de Provincie Limburg. DLG, Roermond.

Kernteam catalogus, 2007. Nederlandse Catalogus groenblauwe diensten. Ministerie van LNV, 's-Gravenhage & Interprovinciaal Overleg, 's-Gravenhage. www.catalogusgroenblauwediensten.nl

Ministerie van LNV, IPO & Platform Soortenbeschermende Organisaties, 2000. Meerjaren-

programma Uitvoering Soortenbeleid 2000-2004. LNV en IPO, 's-Gravenhage.

Provincie Flevoland, 2006. Omgevingsplan Flevoland 2006. Provincie Flevoland, Lelystad.

Provincie Utrecht, 1992. Beleidsplan natuur en landschap provincie Utrecht. Provincie Utrecht, Utrecht.

Provincie Zeeland, 2001. Nota Soortenbeleid. Flora en fauna van Zeeland. Provincie Zeeland, Directie Ruimte, Milieu en Water, Middelburg.

Raad voor het Landelijk Gebied, 2002. Voorkomen is beter ... Advies over soortenbescherming en economische ontwikkeling. Publicatie RLG 02/5, Amersfoort.

Werkgroep bedreigde muurplanten, 1988.

Handleiding voor de bescherming van bedreigde muurplanten. Ministerie van LNV, Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer, 's-Gravenhage.

Summary

Changing roles in species conservation policy: regional tailor-made jobs

Dutch provinces have made efforts to improve habitat quality for endangered species since a long time. Some examples of their activities are given, partly based on species action plans. The new approach in which conservation actions for different endangered species in a certain area are combined, will be policy in the next years. Three provincial case studies clarify the opportunities that rise from this new approach. It is concluded that provinces have shown their expertise in parts of the new approach.

Drs. R. Beenen
Provincie Utrecht
Afdeling Groen
Postbus 80300, 3508 TH Utrecht
e-mail: ron.beenen@provincie-utrecht.nl

Ing. J.A. van der Weele
Provincie Limburg
Afdeling Landelijk Gebied
Postbus 5700, 6202 MA Maastricht
e-mail: j.van.der.weele@prvlimburg.nl

Ing. H.I. Iken
Provincie Flevoland
Afdeling Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting
Postbus 55, 8200 AB Lelystad
e-mail: henriette.iken@flevoland.nl

Drs. J.P. Cronau
Provincie Gelderland
Afdeling Landelijk Gebied
Postbus 9090, 6800 GX Arnhem
e-mail: j.cronau@prv.gelderland.nl